

העותרות:

1. האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד ראויה אבורביעה ו/או עאוני בנא ואח'

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

רח' נחלת בנימין 75, תל-אביב 65154

טל': 03-5608185; פקס: 03-5608165

2. איתך معك משפטניות למען צדק חברתי

ע"י ב"כ עוה"ד אינאס יונס ואח'

רח' אחוזת בית 3, תל אביב 65143

טל': 03-5160103; פקס: 03-5163940

- נ ג ד -

המשיבים:

1. הממשלה
2. ראש הממשלה
3. שר הבינוי והשיכון
4. שר הפנים
5. שר האוצר
6. שר המשפטים
7. שר החקלאות ופיתוח הכפר
8. השר להגנת הסביבה
9. גבריאל גולן, נציג ראש הממשלה
10. גבריאל מימון, נציג שר הפנים
11. שרון גמבשו, סגן הממונה על התקציבים במשרד האוצר
12. גיא רוטקופף, נציג שר המשפטים
13. יוסי ישי, נציג שר החקלאות ופיתוח הכפר
14. מרדכי מרדכי, נציג שר הבינוי והשיכון
15. יוסף ענבר, נציג השר להגנת הסביבה
16. ארז קמיניץ, ממלא מקום נציג שר המשפטים

כולם ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

עיקרי טיעון מטעם העותרות

בית המשפט הנכבד מתבקש לראות בטיעוני העותרות, שפורטו בתגובתן מיום 24.7.2013, חלק בלתי נפרד מעיקרי הטיעון מטעמן.

לנוכח האמור בהודעת העדכון מטעם המשיבים מיום 12.2.2014 (להלן – "ההודעה"), מבקשות העותרות להוסיף ולחדד לעניין משמעותה של החובה למתן ייצוג הולם ולעניין סלע המחלוקת, כדלקמן:

1. בהודעה נמסר, כי נוכח שינויים שחלו בזהות ממלאי התפקידים המרכיבים את מועצת מקרקעי ישראל (להלן – "המועצה"), הרכב המועצה צפוי לכלול אישה אחת, וזאת לכשיושלם מינויה של הגב' אמי פלמור לתפקיד מנכ"לית משרד המשפטים. לפי ההודעה, הרשימה העדכנית של ממלאי המקום במועצה כוללת שלוש נשים (שאחת מהן היא ממלאת מקום נציגת שרת המשפטים) וערבי אחד.

2. אחרי כל השינויים שחלו בהרכב המועצה, כולל אלה שנגעו להקמת ממשלה חדשה, שבית המשפט סבר שייתכן שתהא להם השלכה לגבי העתירה, המועצה עדיין מורכבת מחברים יהודים בלבד, ומלבד המינוי הצפוי של אישה, היא עדיין מורכבת מגברים בלבד. למותר לציין, כי מינוי של אישה אחת במועצה אינו מהווה ייצוג הולם ואף אינו מתקרב לכך.

3. תוצאה זו מדברת בעד עצמה. המשיבים טוענים, כי תוצאה זו הינה פועל יוצא של מדיניות השרים, שלפיה ככלל יכהן כנציג השר במועצה מנכ"ל המשרד הממשלתי הרלוונטי. בתשובה לצו על תנאי נמסר, כי הנושא של מינוי ערבים ונשים במועצה נשקל במסגרת הטיפול בעתירה ובפניות שקדמו לה, אך עמדת המשיבים היא שהמדיניות של מינוי מנכ"לים לכהונה במועצה הינה סבירה ואינה מגלה כל עילת התערבות.

המשיבים מוסיפים וטוענים, כי מינוי של ערבים ונשים כממלאי מקום של מנכ"לי המשרדים "יש בו כדי להוות איזון מסוים להעדר ייצוג הולם בקרב חברי המועצה עצמם." (סעיף 46 לתשובה לצו על תנאי).

4. העותרות דוחות עמדה זו מכל וכל. עמדה זו טומנת בחובה פרשנות מצמצמת ואף מוטעית לחובה למתן ייצוג הולם לנשים ולערבים ולאופן יישומה הלכה למעשה. ההחלטה על מינוי מנכ"לים לכהונה במועצה לא רק שאינה פוטרת מתחולת החובה, אלא גם היא כשלעצמה כפופה לחובה. זאת, במיוחד כאשר מדובר בהחלטה שמובילה בהכרח להעדר ייצוג הולם לנשים ולערבים במועצה.

5. מעמדת המשיבים עולה בבירור, כי השיקול של קיום החובה למתן ייצוג הולם לערבים ולנשים כלל לא עמד לנגד עיני המשיבים עובר למינוי מנכ"לי משרדיהם כנציגיהם

במועצה, והוא גם לא עמד לנגד עיני הממשלה עובר לאישור המינויים. זאת, תוך הפרה בוטה של הוראות החוק ובניגוד מוחלט לקביעה הברורה של בית משפט נכבד זה, שלפיה "לא זו בלבד שהרשות המוסמכת רשאית להביא שיקול זה בחשבון אלא היא אף חייבת להביא אותו בחשבון כאחד השיקולים העניינים ולתת לו את המשקל הראוי." (בג"ץ 6924/98 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נה(5) 15, 40 (2001)).

6. הטענות לעניין שקילת הנושא של מינוי ערבים ונשים במועצה, כמו גם הטענות לגבי הפעולות שננקטו ע"י פרקליטות המדינה לאחר אישור הרכב המועצה, אינן מרפאות את הפסול שבדבר בהליך המינוי. פעולות אלה הינן בבחינת "לצאת ידי חובה". שכן הן מסתכמות, לשיטת המשיבים עצמם, בפנייה לשרים לבחון מחדש את זהות נציגיהם, ובהודעה על דעת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה), שלפיה אין מניעה לאמץ את המדיניות של מינוי מנכ"לים (סעיפים 41-46 לתשובה לצו על תנאי).

7. פעולות אלה נועדו אך כדי ליתן הכשר בדיעבד למדיניות זו, ואין בהן משום הוכחה לכך, שהשרים והממשלה עשו כל שנדרש וניתן כדי להגיע לייצוג הולם. מכל מקום, הפעולות שפורטו בתשובה לצו על תנאי אינן משתוות כהוא זה לפעולות שהשרים נדרשים לנקוט בהן לצורך קיום החובה, כפי שאלה נקבעו בחוק ובהלכות הפסוקות. באף מקום בתשובה לצו על תנאי לא נטען שאין בקרב עובדי המשרדים הרלוונטיים נשים וערבים בעלי כישורים מתאימים לכהונה במועצה. למעשה, השרים לא פעלו לאיתור מועמדים כאלה לנוכח הקביעה הראשונית בדבר מינוי מנכ"לים.

8. המשיבים לא התייחסו לשאלה האם נעשה מאמץ לאתר בקרב עובדי המשרדים ערבים ונשים, שאילולי הקביעה הנ"ל היה ניתן לשקול את מינויים בהרכב המועצה. כל אשר נאמר על ידי המשיבים לעניין זה הוא, כי הקביעה בדבר מינוי מנכ"לים הינה סבירה ונושאת ביתרונות. זאת, מבלי להעמיד את סבירות הקביעה אל מול חובת השרים לפעול באופן אקטיבי למען קיום החובה למתן ייצוג הולם, ואף מבלי לבחון את האפשרות לסטות מקביעה זו באופן שמקיים את החובה לגבי חלק מהשרים.

9. בהקשר זה יודגש, כי לאופן הצגת הערכים המתנגשים יש נפקות משמעותית לגבי האיזון הראוי, שבגדרו יש לבחון את סבירותה של הקביעה בדבר מינוי מנכ"לים. אין להציב, כפי שהמשיבים מציבים, את הערך של מינוי העובדים הבכירים ביותר, היינו המנכ"לים, אל מול מינויים של עובדי משרד אחרים כנציגי השרים במועצה. במקרה דנן, יש לנקוט באיזון בין היתרונות שנושא מינוי מנכ"לים, למול התוצאה הקשה והידועה מראש של העדר ייצוג של ערבים ונשים במועצה, על ההשלכות המשפטיות והחברתיות החמורות הכרוכות בכך.

10. כל פרשנות אחרת מרוקנת מתוכן את הוראות החוק וההלכות שנקבעו ע"י בית משפט נכבד זה לעניין טיבה ואופן יישומה של חובת הייצוג ההולם לערבים ולנשים. שרים

לעולם יכולים לברוח לבחירה הקלה של קביעת מסגרות מחייבות כביכול של בעלי תפקידים ו/או דרגים מסוימים, שהם ורק הם יכהנו כנציגיהם בגופים ציבוריים. זאת, כאשר החוק אינו כולל הגבלות כלשהן מסוג זה, ובאופן שעלול לסכל כל אפשרות לקיום החובה למתן ייצוג הולם.

11. באשר לטענות המשיבים לעניין מינוי ערבים ונשים כממלאי מקום של נציגי השרים במועצה יובהר, כי אין במינויים אלה כדי לתת מענה לעתירה. לא למינויים של ממלאי מקום מכוונת העתירה ולא למינויים אלה מכוון הצו על תנאי, שמתייחס למינוי "חברים קבועים ערבים ונשים בשיעור המבטיח ייצוג הולם לאוכלוסיות הללו" בהרכב המועצה.

12. מכל האמור לעיל עולה, כי המשיבים כשלו במילוי החובה למתן ייצוג הולם לנשים ולערבים בהרכב המועצה, וכי הם לא עמדו בנטל להוכיח, כי אין בקרב עובדי המשרדים הרלוונטיים נשים וערבים שכשירים להתמנות כחברים קבועים במועצה.

23 בפברואר, 2014

עאוני בנא, עו"ד
ב"כ העותרות